

El Noucentisme

Literatura catalana IV

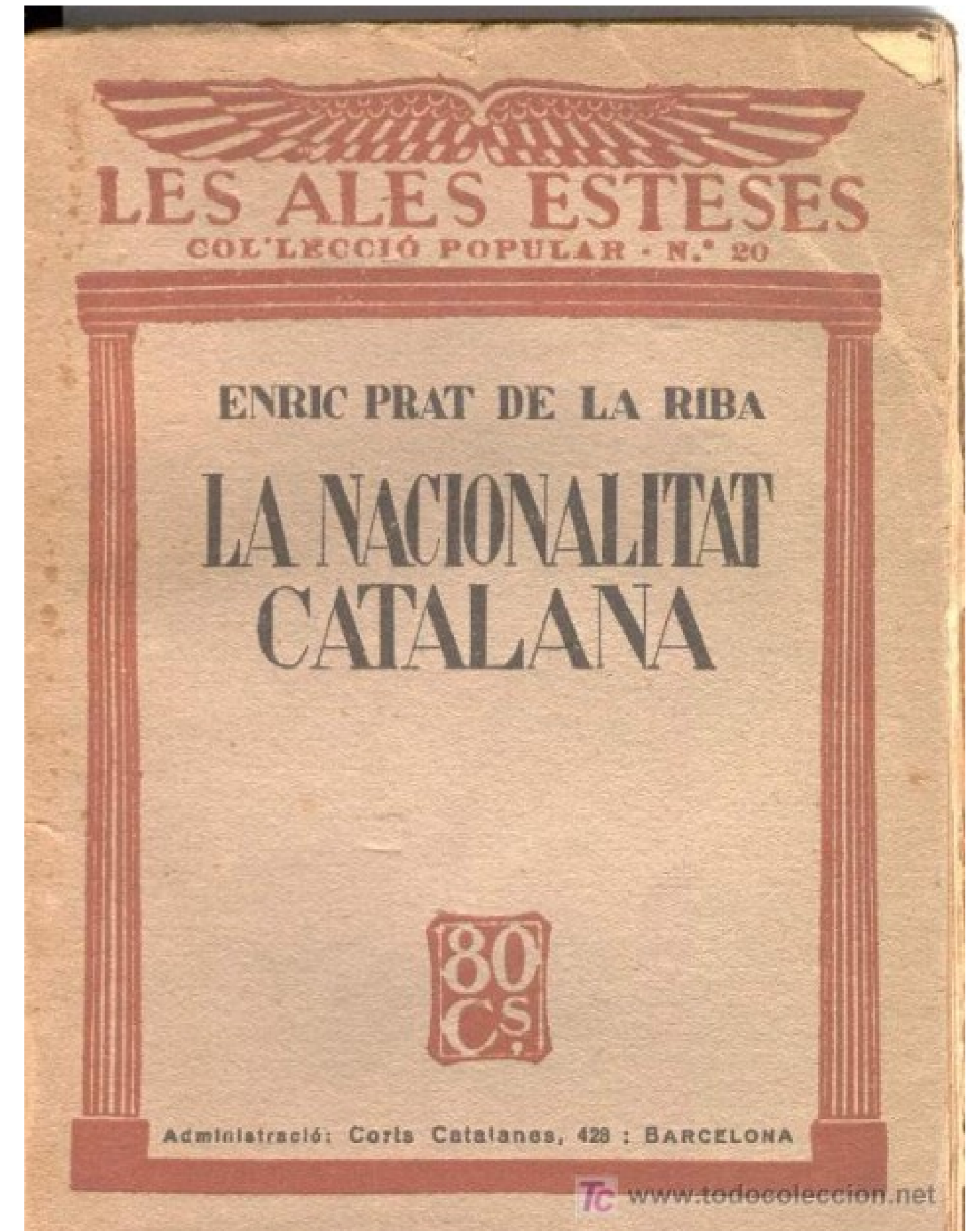

Una nova etapa

A partir dels començaments del segle XX, Catalunya experimenta una època de progrés social i econòmic que la distanciarà d'Espanya també políticament. Augmenta la consciència diferencial, que mai havia desaparegut, convertint una expressió folklòrica en un nacionalisme de base sòlida. La modernitat catalana es rebel·la contra una societat antiquada i que viu del seu gloriós passat, bloquejada després de la pèrdua de les últimes colònies. Tot plegat suposa la creació de la Lliga regionalista l'any 1901, que guanyarà les eleccions i voldrà situar Catalunya en el lloc que li pertoca com a nació en el conjunt d'Europa.

Les dates

- L'any 1906 es considera com a data fundacional del noucentisme amb la publicació de *La nacionalitat catalana*, la "bíblia" del catalanisme burgès.
- Eugeni d'Ors, amb el pseudònim de Xènius, comença a publicar el seu *Glosari* a les pàgines del què va esdevenir l'altaveu de la Lliga "La Veu de Catalunya"
- La fi del Noucentisme arribà el 1923 amb la dictadura del General Primo de Rivera i les seves mesures de desmantellament d'institucions catalanes.
- Abans, però, cal esmentar la mort de Prat de la Riba (1917), la crisi político-econòmica causada per la Gran Guerra i el desgast de la guerra del Rif.
- També l'escissió el 1922 de la Lliga per contradiccions internes.
- Tot plegat acaba amb l'ideal de nacionalisme burgès deixant la proposta cultural als medis intel·lectuals i desvinculant-se de la base material i productiva de la societat catalana.

1900

nou

- Va ser Eugeni d'Ors qui creà aquesta denominació, concretament la de "noucentista" per aplicar-lo a tots aquells artistes, intel·lectuals i polítics que s'identificaven amb un sistema de valors totalment contrari al vigent.
- "Nou" de nou-cents i "nou" com a contrari de vell, en contraposició al moviment "vell" del modernisme, del "vuit-cents". Un nou segle, uns nous orígens.
- A diferència d'altres moviments, el noucentisme fa servir el seu nom des del començament i es presenta com un moviment innovador, però entroncat amb una tradició diferent que la predecessora.

Noucentisme i modernisme

- **Tot i aquesta voluntat de distanciar-se del modernisme, el noucentisme presenta algunes característiques comunes amb el modernisme: el reformisme, l'europeisme i la lluita per la creació d'una llengua literària apta per a tots els usos.**
- **La diferència més gran és que el noucentisme té darrera un poder polític que li donarà suport.**
- **El modernisme havia estat canvi, ruptura, novetat, per això hi havia tants contrastos: naturalisme i parnassianisme, o anarquisme i conservadurisme.**
- **El noucentisme significa que la cultura i la política actuen conjuntament, es complementen i no poden viure una sense l'altra si volen aconseguir la seva finalitat.**
- **De bon començament el noucentisme tria una sèrie de professionals encarregats d'agafar allò més interessant del modernisme i assolible a curt termini, i en prescindirà de la resta.**

Ideologia

Els Supòsits ideològics són els típics de la revolució burgesa.

- La raó i l'intel·lecte per sobre del sentiment i de l'instint.
- El principi de la realitat abans del principi del plaer.
- Contenció abans que l'extremositat
- Laboriositat abans que el geni
- Funcionalisme abans que decorativisme
- Èmfasi en la rendibilitat
- Idealització de les contradiccions de la realitat que no es poden resoldre sense un canvi de poder.

Supòsits estètics:

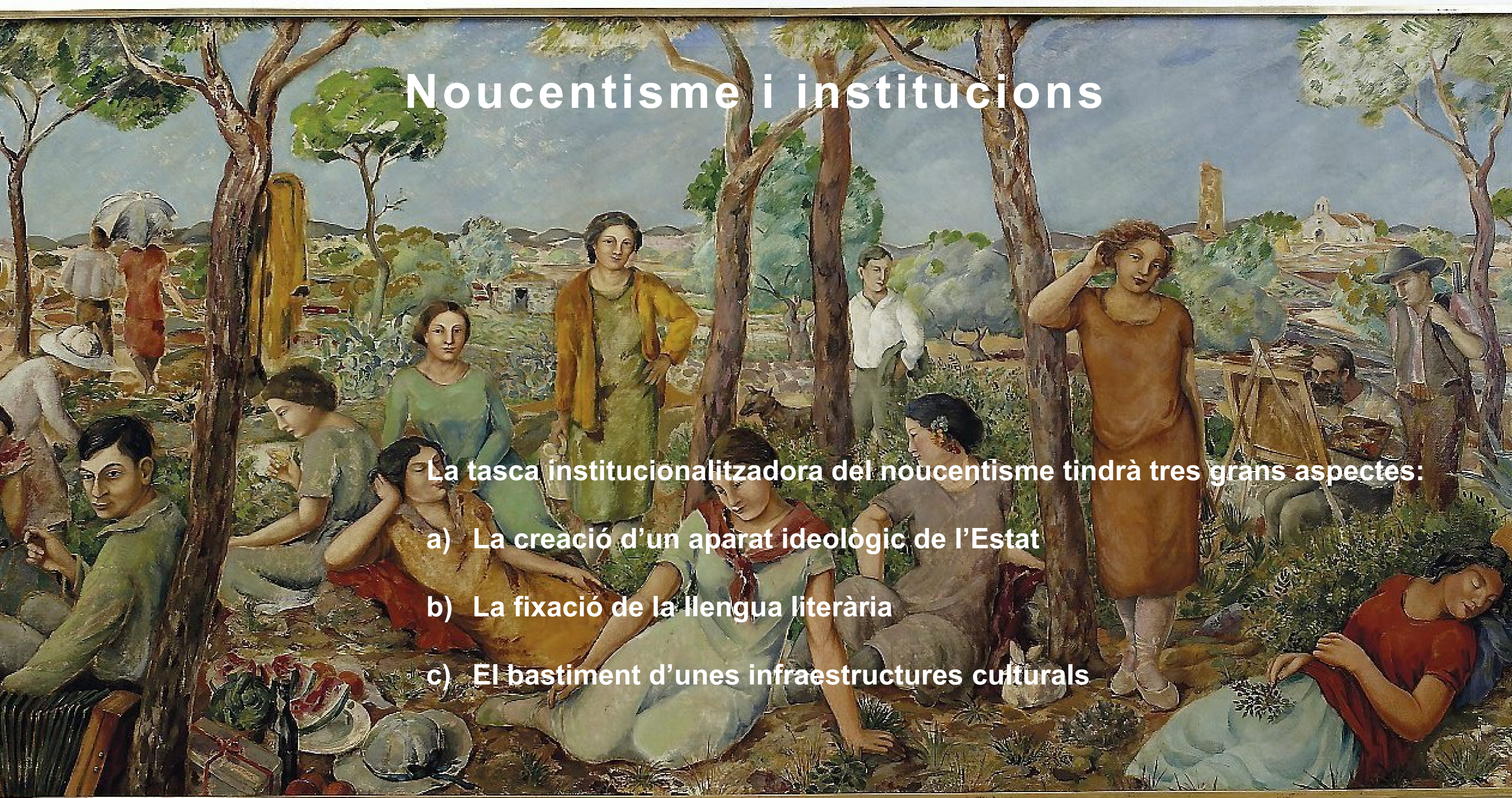
- Condemna del romanticisme
- Exaltació del classicisme
- Apologia de l'obra ben feta i la perfecció formal
- Menysteniment del naturalisme i del costumisme (realitat) així com de l'art per l'art
- Creació d'un art que exemplifiqui de forma programàtica quins han de ser els grans ideals de la vida comunitària

- **Definició:** Moviment polític-cultural que aproximadament entre el 1906 i 1923 tipifica les aspiracions hegemòniques dels nuclis més actius de la burgesia catalana, postula els seus interessos en un pla ideal i, mitjançant la creació d'un complex sistema de signes lingüístics i iconogràfics, formula models i projectes que, a més d'explicar analògicament la realitat, contribueixen a establir pautes de comportament social tendents a postular una acció reformista.

Noucentisme i institucions

La tasca institucionalitzadora del noucentisme tindrà tres grans aspectes:

- a) La creació d'un aparat ideològic de l'Estat
- b) La fixació de la llengua literària
- c) El bastiment d'unes infraestructures culturals

a) La creació d'un aparat ideològic de l'Estat:

- Xarxa docent personificada en la Mancomunitat (unió de les quatre diputacions i precursora de la Generalitat moderna), que durà múltiples reformes en tots els àmbits, tot i les seves poques competències.
- Aprofita la inoperància de l'Estat per a crear centres educatius transmissors de la ideologia dominant, centres de qualificació professional, amb ensenament estratificat que responia a les categories jeràrquiques de la societat.
- Creació de la Biblioteca de Catalunya, inaugurada el 1914 i les biblioteques populars arreu de tot el país a partir de 1915.
- Creació de l'IEC el 1907
- Escola de bibliotecàries, d'infermeres, escola professional per a la dona (integració de la població femenina al món laboral).

- c) La fixació de la llengua literària
- Fins que el poder polític no fa sentir la llengua com a pròpia, la qüestió de la fixació de la llengua no esdevé una qüestió d'Estat.
 - La llengua és un important factor d'unificació material i ideològica de la comunitat. Serveis per afirmar-se localment i més enllà de les fronteres.
 - El 1906 té lloc el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana i el 1911 la creació de la secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, amb la promulgació de les *Normes ortogràfiques* d'en Pompeu Fabra el 1913.
 - La reforma ortogràfica té els següents criteris:
 - Econòmic (màxima simplificació de la forma)
 - Diasistemàtic (reconeixemtn de les diferents modalitats de la llengua)
 - Depurador (eliminació d'interferències no integrables)
 - Aquesta llengua literària comptarà amb el suport dels escriptors noucentistes que la

NORMES
ORTOGRÀFIQUES
DE L'INSTITUT
D'ESTUDIS
CATALANS

La Novel·la Nova

10 cts.

Any II
N.º 67

c) Les infraestructures culturals:

- Publicacions periodístiques i empreses editorials.
- Fetes amb intenció integradora i d'abast nacional (Empori, La Revista, Quaderns d'Estudi...)
- Empreses editorials com Editorial Catalana, Minerva, que van possibilitar edicions com “Els Nostres Clàssics” o “Fundació Bernat Metge”.
- Sovint comptaven amb ajut de les institucions amb una clara actitud de difusió de l'ideari noucentista.

- No podem parlar del noucentisme com un corrent específicament literari o artístic, sinó com una supeditació d'aquests elements a unes directrius ideològiques clares.
- Des del punt de vista de la poètica del noucentisme, estem parlant de l'afirmació d'uns determinats valors enfront uns altres caducs o inviables, en comptes d'una forma de fer literatura o d'un sistema crític.
- Això es tradueix en una clara jerarquitització dels gèneres. El preferit era la poesia, amb uns èxits encara superiors als modernisme.
- La poesia noucentista defuig l'espontaneisme i el sentiment, serà una poesia de contenció que partirà de poetes autòctons per connectar amb la millor poesia europea simbolista.
- L'assaig és un altre element molt cultivat, ja que permet de forma excel·lent la difusió dels valors racionalment argumentats.
- La novel·la i el teatre no tindran la mateixa importància. La novel·la encara portarà l'estigma del naturalisme, del ruralisme i per una llengua dialectal.
- El teatre passa molt desapercbut i no explotará ni de bon tros totes les seves possibilitats.